

BARTÓK ANDRÁS¹**Japán felderítóműhold programja és a Kabinet Műholdas Hírszerző Központ története****Japan's Intelligence Gathering Satellite program and the evolution of the Cabinet Satellite Intelligence Center****Absztrakt**

Japán pacifista doktrínán alapuló passzív biztonságpolitikája az aktívabb szerepvállalás felé tartó óvatos változás jeleit mutatja Abe Shinzo 2012-es választási győzelme óta. A szigetország védelmi képességei szempontjából kihívásként értelmezhető a japán hírszerző és elhárító szolgálatok decentralizált berendezése és önkorlátozása. A nemzetbiztonsági szolgálatok közül azonban jelentős fejlődést tudott felmutatni a műholdas felderítést végző Kabinet Műholdas Hírszerző Központ. A japán nemzetbiztonsági szolgálatok és történeti háttérüknek rövid áttekintésére alapozva, jelen tanulmányban a Kabinet Műholdas Hírszerző Központ tevékenységét szeretném röviden bemutatni. A Központ működése szemlélteti, hogyan tudott Japán a meglevő keretek mellett is paradigmaváltó bővítéseket elérni hírszerzési képességeinek terén, rámutatva annak lehetőségére, hogy további védelempolitikai reformok esetén a szigetország milyen alapokra építve válhat egyre aktívabb globális szereplővé.

Kulcsszavak: Japán, hírszerző szolgálatok, felderítóműhold program, Kabinet Műholdas Hírszerző Központ

Abstract

Since the presidential victory of Abe Shinzo in 2012, Japan has shown signs of change in its post-war pacifist security doctrine. One of the challenges posed to Japanese security capabilities are the restricted posture of its intelligence services. However, the island nation has been able to show significant progress in one area of intelligence capabilities, through the establishment of the Cabinet Satellite Intelligence Center (CSIC). This paper seeks to give an overview of the evolution

¹ Nemzeti Közszerzési Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató - National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, E-mail: cyberseraf@gmail.com ORCID: 0000-0003-4240-5287

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

of Japan's post-war intelligence services through the case study of the CSIC. An understanding of of the progress and the current state of Japan's satellite intelligence program can give context to possibilites of change and further development of intelligence capabilities in light of the changing dynamics of the country security policy today.

Keywords: *Japan, intelligence services, reconnaissance satellite program, Cabinet Satellite Intelligence Center*

BEVEZETÉS

A háború és a biztonságpolitikai problémák működési területe az információs társadalom beköszöntével korábban nem látott módon bővült ki.² A globális információs hadszíntéren történő érvényesülést célzó információs műveletek,³ a világ hatalmai számára újfajta kihívásként merültek fel az ezredforduló előtti évtizedtől kezdve. A jelen tanulmány témájául szolgáló Japán számára ráadásul az információs műveletek jelentette paradigmaváltás együttes kihívásként jelentkezett a hidegháború alatt kialakult biztonságpolitikai doktrínák társadalmi felülvizsgálatának szükségességével.

Az információs műveletek egyik alapvető célja az információs fölény kialakítása, amely segíti a kitűzött célok elérését,⁴ ennek pedig egyik fontos eleme a felderítés.⁵ Mi történik azonban, ha a felderítésben érintett képességek terén hiányosságokkal találkozunk? Ráadásul, ha ezek nem feltétlenül anyagi, vagy technológiai hátrányok, hanem sokkal inkább társadalmi normák és egy ország biztonságpolitikai paradigmáinak eredőjeként jelentkeznek. Az alábbi esettanulmányban egy szigetország felderítő képességeinek bővítését eredményező intézmény példáján keresztül találkozhatunk annak példájával, hogyan vált az információs fölény kialakításának igénye akár évtizedes gyakorlatokat is áthidaló realitássá.

Japán biztonságpolitikája az elmúlt évtizedek legdinamikusabb változásain ment keresztül a jelenlegi miniszterelnök, Abe Shinzo előző két kormányzati ciklusa alatt. Ennek megfelelően mind hazai, mind nemzetközi szinten megújult figyelemmel kísérte a szakirodalom és a média Japán Nemzetbiztonsági Tanácsának létrehozását,⁶ valamint azon törvénymódosításokat, melyek a Japán Önvédelmi Erők alkalmazásának jogi kereteit bővítették ki.⁷ Kevésbé feltárt kérdéskör azonban, hogy a japán védelempolitika változásai meny-

² Haig Zsolt, Kovács László: [Fenyegetés a cybertérből](#)

³ Uo.

⁴ Munk Sándor. [Az információs műveletek típusai és modelljei](#). Hadtudomány XII.:(1) pp. 45-56.(2002)

⁵ Uo.

⁶ A Japán Országgyűlés 2013 novemberében fogadta el az Abe kormánya által előterjesztett nemzetbiztonsági törvényt, mely egy amerikai mintára kialakított Nemzetbiztonsági Tanács létrehozását célozta.

⁷ 2015 tavaszán több törvénymódosítást tartalmazó csomagot fogadott el a Japán Országgyűlés, melyek érvénybeléptetését követően a japán Önvédelmi Erők szélesebb spektrumú részvételt és

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

nyiben érinthetik a nemzetbiztonsági terület egy másik szegmensét, a japán hírszerző, elhárító és nemzetbiztonsági szervezeteket.

A szigetország sok vonatkozásában tekinthető kuriózumnak a biztonságpolitika terén, melyek nagy része Japán 1945 után készült és 1947-ben hatályba lépő alkotmányának 9. cikkelyéhez (melyet a „*béke paragrafusának*” is szoktak nevezni)⁸ kötődik. Ennek értelmében Japán lemondott a háborúhoz való jogáról és a nemzetközi problémák kizárólag békés úton történő rendezésére kötelezi el magát, melynek megfelelően a japán közvélemény az alkotmányt a „*Béke Alkotmányának*” (平和憲法 *heiwa kenpou*) nevezi.

Japán alkotmányának sajátos korlátozó jellege ad keretet a szigetország kül- és biztonságpolitikai mozgásterének, ráadásul a hozzá kötődő pacifista konszenzus meghatározó a japán közvélemény nemzetbiztonsági és védelmi kérdésekhez fűződő viszonyában. A titkosszolgálati szféra a pacifista nemzeti szemléletmód mellett ráadásul komoly társadalmi előítéleteket örökölt a világháború előtt működő titkosrendőrség (Tokko⁹) emléke kapcsán.¹⁰ Egyes elemzők szerint a Tokkou emlékképe magyarázza a japán társadalom elzárkózását a nemzetbiztonsági kérdések kapcsán. Nakanishi Terumasa, a kiotói egyetem professzora szerint az alkotmány szellemiségének túlzottan pacifista szemléletmódja megnehezíti, hogy a japán társadalom a hírszerzés eszköztárát, annak esetleges bővítését elfogadhatónak találja.¹¹

Mindemellett Japánban jelenleg több különböző polgári és katonai nemzetbiztonsági szolgálat is működik. A hírszerzésben érintett intézmények rendszere azonban erősen decentralizált, illetve hivatalos törvényi keretek közt nem végez önálló külföldi, titkos információgyűjtő tevékenységet.¹² Ennek megfelelően a hírszerzési képességek terén leginkább a nyílt forrású információgyűjtésre (OSINT), illetve Japán felderítő műholdjainak felvételeire (SATINT) támaszkodik. További problémaként említhetjük az elhárításban érintett szervezetek intézményi képességeinek, állományi létszámának és kihallgatási jogköreinek hiányosságait, amelyekre hivatkozva a japán sajtó a szigetországot időnként „*kémekek paradicsomának*” (スパイ天国) is nevezi.¹³

logisztikai támogatást vállalhatnak nemzetközi békefenntartó műveletekben, valamint a szövetséges országok csapatainak védelme érdekében kollektív önvédelmi joggal élve alkalmazhatnak fegyveres erőt olyan esetben is, amikor nem közvetlenül japán csapatokat ér támadás

⁸ 平和条項 *heiwa joukou* – vagyis béke-paragrafus

⁹ A császári korszakban a belső elhárító tevékenység a *Tokko* (特別高等警察 *Tokubetsu koutou keisatsu*, röviden *Tokkou*, vagyis „*Különleges Magas-rangú Rendőri Szolgálat*” fennhatósága alá tartozott, mely a politikai tisztogatásairól vált híressé

¹⁰ NAKANISHI Terumasa. 日本人として知っておきたい外交の授業 [Amit a japánoknak tudni érdemes a külpolitikáról] PHP研究所 Tokió. 2012. 117. o.

¹¹ uo. 118-119.

¹² 第189回国会 予算委員会 第4号 (平成27年2月4日 (水曜日)) [A 189. Országgyűlési Költségvetési Bizottság 4. számú 2015 február 04-i, szerdai ülésének jegyzőkönyve]

¹³ 朝鮮大学校元幹部逮捕 「スパイ天国・日本」狙い撃ち 北朝鮮の指示役、韓国大統領選でも暗躍 (A Korea Egyetem előző intézményvezetőjének letartóztatása, „Kémekek Paradicsoma, Japán” - Az észak-koreai műveletek célja a Koreai elnökválasztás) SANKEI Nyusu (Sankei hírügynökség)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

Jelen tanulmány célja Japán műholdas felderítést végző tevékenységének áttekintése, a polgári hírszerzést végző *Kabinet Hírszerző és Kutatóhivatal*¹⁴ alárendelt szervezeteként működő *Kabinet Műholdas Hírszerző Központ*¹⁵ bemutatásával. A központ és a japán kéműhold program történeti bemutatása esettanulmányként szolgálhat arra, hogyan sikerült a szigetországnak a pacifista nemzeti konszenzus keretei között is meghatározó előrelépéseket tenni a hírszerző és felderítő képességek bővítésére. A központ tervezett programjainak áttekintése mellett érdemes szem előtt tartani az elmúlt évek védelempolitikai változásait. Ezek további fejlődése egy esetleges alkotmánymódosítás lehetőségének tükrében utat nyithatnak Japán számára, hogy aktívabb globális biztonságpolitikai szereplővé váljon, így a szigetország jelenlegi helyzetének ismerete fontos kiindulópont lehet a képességbővítés lehetőségeinek feltérképezésében.

JAPÁN NEMZETBIZTONSÁGI ÉS HÍRSZERZŐ SZAKSZOLGÁLATAI 1945 UTÁN

Japánban jelenleg három különálló hírszerző és elhárító nemzetbiztonsági szervezet működik, a Kabinet Hírszerző és Kutatóhivatal (Naicho), a Nemzetbiztonsági Hírszerző Szakszolgálat (Koancho),¹⁶ valamint az Információs Szakszolgálat (Johohonbu),¹⁷ mely a Védelmi Minisztérium fennhatósága alá tartozó katonai hírszerző hivatal. Ezen szakszolgálatok bemutatása egy másik tanulmány témája, így jelen keretek között csak érintőlegesen szeretném vázolni őket.

A legkorábbi gyökerekkel a Közbiztonsági [Nemzetbiztonsági] Hírszerző Szakszolgálat (Koancho) rendelkezik. A hivatal megalakulása előtt a belbiztonsági és nemzetbiztonsági feladatokat ideiglenesen a Belügyminisztériumon belüli alosztályok látták el. A Kouanchou 1952-ben jött létre, önálló hivatalként, a Belügyminisztérium felügyelete alatt. Elsődleges célja a belföldi nemzetbiztonsági kockázatok felderítése, diverzáns csoportok nyomon követése volt, de nem rendelkezett önálló letartóztatási jogkörrel. 1991-ben a Kouanchou hatásköre kiegészült a terrorelhárítás, a kibervédelem és a non-proliférációs intézkedésekkel. 1995 után a szervezet a tömeggyilkossággal gyanúsított csoportok megfigyelését is végzi.¹⁸

Szintén 1952-ben jött létre a Kabinet Hírszerző és Kutatóhivatal (Naicho) elődjeként a Miniszterelnöki Kutatóhivatal, mely a különböző minisztériumok és állami intézmények által

¹⁴ 内閣情報調査室 *Naikaku Jouhou Chousa Shitu* (gyakori rövidítése japán nyelvben: NAICHO) Kabinet Hírszerző [és] Kutatóhivatal, angol megnevezése és rövidítése Cabinet Intelligence and Research Office (CIRO)

¹⁵ 内閣衛星情報センター [*Naikaku Eiseijouhou Sentaa*] Kabinet Műholdas Hírszerző Központ, angol megnevezése Cabinet Satellite Intelligence Center

¹⁶ 公安調査庁 *Kouanchousashitsu* (gyakori japán rövidítése: KOUANCHOU) „Közbiztonsági (vagy: Nemzetbiztonsági) Kutatóhivatal/Szakszolgálat, angolul Public Security Intelligence Agency (PSIA)

¹⁷ 情報本部 *Jouhouhonbu* (nincs elterjedt rövidítése japán nyelvben), Információs/Hírszerző Központ (a japán nyelvben a 情報 jelentése információ, de kontextus függvényében a „hírszerzés” szóval azonosítható); angolul Defense Intelligence Headquarters (DIH)

¹⁸ [公安調査庁紹介 / 沿革](#) [Kouanchou: A Szervezet története]

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

készített jelentésekből és további nyílt forrású anyagokból igyekezett a miniszterelnöki döntéseket támogató elemzéseket készíteni. 1957-ben önálló hivatali szintre lépve Kabineti Kutatóhivatalként működött tovább, hasonló szerepkörben. 1986-ban több más miniszterelnöki és kabinet-hivatali döntéstámogató kutatóintézet beolvasztásával alakult meg a Kabinetfőtisztviselői fennhatósága alá rendelt Kabinet Hírszerző és Kutatóhivatal. A szervezet feladata kiegészült a szövetséges államok hírszerző szolgálataival történő kapcsolattartás és információmegosztás hatáskörével, illetve 1996-ban egy a miniszterelnök számára 24 órában elérhető tájékoztató információs központ működtetésével. 2001-ben a Naicho hatásköre alá került a műholdas felderítéssel készült képek feldolgozása és elemzői feladatköre, majd később Japán saját kéműholdjainak működtetését és az elkészült anyag elemzését végző Kabinet Műholdas Hírszerző Központ. 2008-ban a Naicho-n belül önálló elhárító központot hoztak létre, mely feladata főleg a külföldi hírszerzőszolgálatokkal kapcsolatos elérhető információk összesítése és érintett személyek tájékoztatása, felkészítése.¹⁹

Az Információs Szakszolgálat (Johohonbu) 1997-ben jött létre önálló intézményként, egyesítve a korábban a Védelmi Hivatalban,²⁰ a vezérkarban és a különböző haderőnemeknél működő felderítő szolgálatok felügyeleti és szervezeti irányítását. Bár ezt követően történtek további szervezeti átszervezések egyes alosztályok terén, de lényegében az Információs Szakszolgálat továbbra is a Védelmi Minisztérium fennhatósága alatt működő, katonai felderítési és elhárító tevékenységek irányítását végzi, illetve a Naicho-val és a Koancho-val együttműködve végzi az elemzői és értékelő tevékenységet.²¹

Japán nemzetbiztonsági szakszolgálatainak közös vonatkozása, hogy az egyes intézmények elsődleges feladata az állami és partnerintézetek²² által készített jelentések és tanulmányok összesítése és ezek alapján döntéshozatalt támogató elemzések elkészítése, de önálló, külföldi titkos információgyűjtést nem végeznek. Ez a hiányosság időszakosan felbukkan a politikai diskurzusban, illetve a közvéleményben, legutóbb 2015. február 02-án egy Országgyűlési költségvetési-bizottsági ülés során. Maruyama Hodaka képviselő, a bizottság tagja Abe Shinzo miniszterelnökhöz intézett felszólalásában felvetette a hírszerzési képességek megerősítésének kapcsán egy külföldi titkos információgyűjtéssel foglalkozó intézmény létrehozásának kérdését.²³ Abe miniszterelnök válaszában kilátásba he-

¹⁹ [内閣官房内閣情報調査室-採用案内2016](#) [*Kabinet Hírszerző és Kutatóhivatal – Ismertető és Felvételi tájékoztató kiadvány 2016*] 4. o.

²⁰ Japánban 1954-ig a haderő rendőri szervezetek társszervezeteként működött, 1954-től vált önálló szervezetté Szárazföldi-, Haderőerőszak- és Légi-Önvédelmi Erőként, kormányzati felügyeleti szervként hozták létre a Védelmi Hivatalt, mely végül 2008-ban került önálló minisztériumi szintre, a jelenlegi Védelmi Minisztériumként

²¹ [防衛省](#) [*Védelmi Minisztérium – Tájékoztató kiadvány 2016*] 10. o.

²² A Naicho többek között a minisztériumok, külföldi tudósító média, valamint kutatóintézetekkel működik együtt.

²³ Japán jelenleg működő szervezeteinek megnevezésében a „hírszerzés” kifejezésre a 情報 (jouhou) fogalommal találkozunk, a hírszerző szervezet 情報機関 (jouhou kikan – információs/hírszerző intézmény). Ez a szó inkább információt jelent, pusztán adott kontextusban használják a hírszerzés meg-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

lyezte egy ilyen intézmény létrehozásának kérdését vizsgáló kutatócsoport létrehozását, ám ennek alakulásáról további nyilvános információ egyelőre nem áll rendelkezésre.²⁴

A KABINET HÍRSZERZŐ ÉS KUTATÓHIVATAL KABINET MŰHOLDAS HÍRSZERZŐ KÖZPONTJA

Bár már korábban is felmerült annak lehetősége, hogy Japán esetleg képességeket építsen ki a műholdas felderítés terén, a kémműhold program számára a döntő lökés 1998-ban érkezett. Észak Korea augusztus 31-én végzett rakétakísérletének keretében egy Taepo Dong ballisztikus rakéta áthaladt Japán főszigetei fölött. Az esemény és annak váratlan mivolta heves reakciót váltott ki a japán közvéleményben és remek indokként szolgált a kémműhold program elindítására.²⁵

A japán önvédelmi erőf felderítésben érintett szervezetei, majd létrehozását követően az Információs Szakszolgálat már korábban is készített elemzéseket és előrejelzéseket, főleg az amerikaiaktól vásárolt műholdfelvételek alapján,²⁶ ám már a kilencvenes évek elején megfogalmazódott az igény egy önálló japán kéműhold program létrehozására.²⁷

1. ábra. Ábra: Japán felderítő műholdjai

Hivatalos japán megnevezés	NORAD azonosító	Pályára állítás ideje	Szenzor
光学3号機 Optikai eszköz #3	IGS 5A	2009 NOV	Optikai
光学4号機 Optikai eszköz #4	IGS 6A	2011 SEP	Optikai
レーダ3号機 Radar eszköz #3	IGS 7A	2011 DEC	Radar
レーダ4号機 Radar eszköz #4	IGS 8A	2013 JAN	Radar
光学5号機実証衛星 Optikai Eszköz 5 Kísérleti kéműhold	IGS 8B	2013 JAN	Optikai
レーダ予備機 Tartalék Radareszköz	IGS 9A	2015 FEB	Radar
光学5号機 Optikai eszköz #5	IGS OPTICAL 5	2015 MAR	Optikai

szervezet, hangversenyt a katonaságban japán jellegű intézmények és egy hivatalosan is működő információgyűjtést végző intézmény között. A 諜報機関 („[titkos] hírszerző szervezet”) példaként az amerikai CIA kerül elő legtöbbször a szómagyarázatokban.

²⁴ 第189回国会 予算委員会 第4号 (平成27年2月4日 (水曜日)) [A 189. Országgyűlési Költségvetési Bizottság 4. számú 2015 február 04-i, szerdai ülésének jegyzőkönyve]

²⁵ Johnson-Freese, Joan. Gatling, Lance. *Security implications of Japan's information gathering satellite (IGS) system*. Intelligence & National Security 19/3 (2004) 538-539. o.

²⁶ Oros, Andrew L. *Japan's growing intelligence capability*. International Journal of Intelligence and CounterIntelligence 15/1. (2001) 117. o.

²⁷ Radcliffe, William W. *Origins and Current State of Japan's Reconnaissance Satellite Program*. Studies in Intelligence 54.3 (2010) 11. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

A 2001-ben létrehozott Kabinet Műholdas Hírszerző Központ eleinte továbbra is külső partnerek által készített felvételek alapján készítette el elemzéseit,²⁸ ám ekkor már folyamatban volt Japán saját felderítőműholdjainak üzembe helyezése. A tervek szerint Japán 2002 végéig négy eszközt szeretett volna pályára állítani, ám beszerzési problémák miatt 2003-ra csúszott a program. 2003. március 28-án került sor az első két műhold pályára állítására.²⁹ Ezek egy optikai felderítő rendszerrel, valamint egy szintetikus apertúrájú rádiólokátorral (SAR) felszerelt műholdpár voltak. Az optikai rendszer 1 méteres felbontású képek készítésére volt alkalmas, az SAR elméletileg 1-3 m közötti felbontású felderítést tudott végezni, a gyakorlatban azonban valószínűleg inkább a 3 méteres felbontás volt megbízható minőségű.³⁰ A műholdpár májusra volt képes felhasználható felvételek sugárzására. A program korai szakaszában Japán leginkább Észak-Koreai célpontokra irányítva használta az eszközöket, főleg a Yong-byon atomerőmű, valamint a Musudan-ri rakétakilövő állomás megfigyelésére. De ezen felül a felvételek segítségével igyekeztek felderítést végezni tömegpusztító fegyverek tárolására és előállítására alkalmas létesítményeket célozva, a Kínai Népköztársaság, az Orosz Föderáció területén, valamint a Közel-Keleten.³¹ A 2003 végére tervezett második pár műhold üzembe állítása azonban a kilövés során tapasztalt meghibásodásnak köszönhetően meghiúsult.³² A harmadik és negyedik műhold indítására végül 2006. szeptember 11-én, illetve 2007. február 24-én került sor.^{33,34} A négy első generációs japán felderítő műhold üzembe helyezése után, a következő, fejlettebb széria indítására csak két évvel később került sor. A jelenleg is működő eszközök ehhez a második generációhoz tartoznak, az IGS 5A-tól az IGS 9A-ig. Az eszközök fő beszállítója a Mitsubishi Electric Corporation (MELCO).³⁵ A legutóbb pályára állított optikai műhold (光学5号機/IGS OPTICAL 5) felbontása elméletileg 30 cm-es pontosságú felvételeket képes készíteni, jó időjárási körülmények között.³⁶ A radarszenzoros műholdak legújabb eszközének (レーダ予備機/IGS 9A) pontosabb paramétereiről nincs elérhető adat, sem az egyvel korábbi szériáról, ám nem hivatalos forrásokban az IGS 7A és IGS 8A (レーダ3号機;レーダ4号機) esetében a korábbi eszközök 1-3 m közötti felbontásához képest sokkal pontosabb, 1 m közelinek feltételezik.³⁷

²⁸ uo. 16-19. o.

²⁹ uo. 7. o.

³⁰ uo. 15. o.

³¹ Radcliffe. 8. o.

³² [H-IIAロケット6号機/情報収集衛星2号機の打上げ失敗について](#) [A #6 H-2A Rakéta/ A #2 Felderítő-műhold sikertelen pályára állítása] A Japán Űrügynökség (JAXA) Sajtótájékoztatója

³³ [IGS 3A](#), a NASA On-line műhold jegyzékében

³⁴ [光データ中継衛星の検討状況について](#) [Összefoglaló az optikai műholdokról készült tanulmányról] JAXA

³⁵ Oros. 18. o.

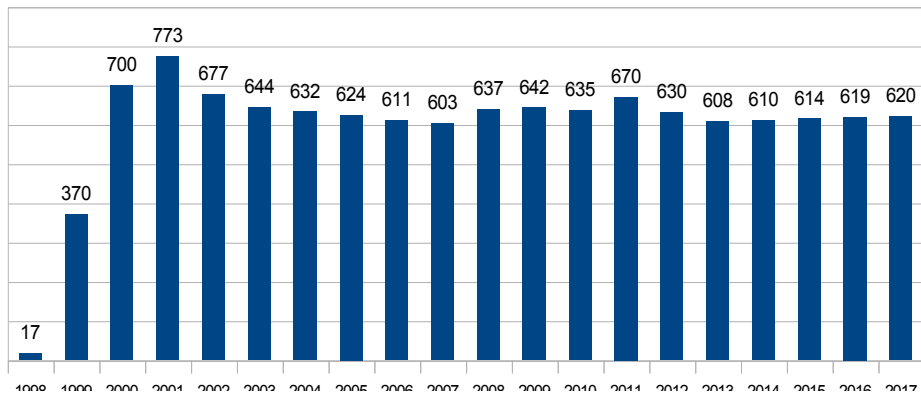
³⁶ [監視能力の向上期待 情報収集衛星打ち上げ成功](#) [Javuló felderítési képességek – Sikeres volt a tervezett Felderítő műhold pályára állítása] SANKEI Nyusu [Sankei hírügynökség]

³⁷ [情報収集衛星](#) [Felderítő Műholdak] WDIC Japán nyelvű on-line enciklopédia

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

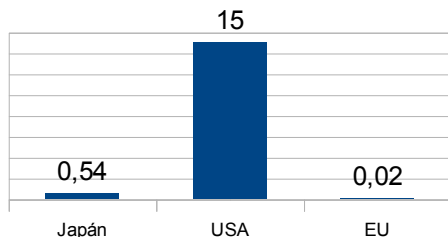
2017. X. évfolyam 1. szám

2. ábra. A Kabinet Műholdas Hírszerző Központ Költségvetése létrejöttétől napjainkig (100 millió yen)

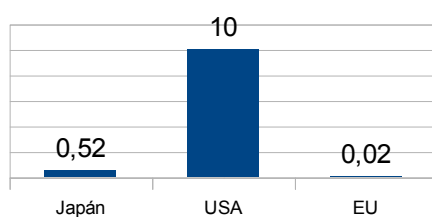
4. ábra. Műholdas felderítéssel foglalkozó központok költségvetése (Japán/USA/EU)

(2010, Milliárd USD)

3. ábra. Műholdas felderítéssel foglalkozó központok költségvetése (Japán/USA/EU)

(2013, Milliárd USD)

Bár az eszközök pontos paramétereiről nincs elérhető részletes leírás, a Kabinet Műholdas Hírszerző Központ honlapján viszonylag széles körben elérhetőek tájékoztató anyagok, többek között a központ költségvetése létrejöttétől napjainkig, mely például az amerikai Nemzeti Felderítő Hivatal (National Reconnaissance Office NRO) esetében ilyen részletesen nem áll rendelkezésre. Ennek alapján a Kabinet Műholdas Hírszerző Központ költségvetése 2016-ban 61,9 milliárd yen, 2017-es tervezett költségvetése pedig 62 milliárd yen. Mindez a jelenlegi közepes árfolyamon számítva 0,5 milliárd USD-nek felel meg. Bár részletes, éves bontásban megjelenített költségvetési adatok nem érhetőek el, néhány nem hivatalos forrás tükrében összevethető az NRO és a japán Kabinet Műholdas Hírszerző

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

Központ, valamint az adott évekre vonatkozó adatok tükrében az EU Műholdas Központjának költségvetése.^{38,39,40,41}

A Kabinet Műholdas Hírszerző Központjának költségvetése láthatóan jóval elmarad Japán szövetségesének, az Egyesült Államoknak hasonló erőfeszítéseitől, ám a szigetország műholdas felderítő tevékenységének főbb feladata továbbra is regionális szintű felderítés, illetve katasztrófa előrejelzés.⁴² A jövőbeli tervezeteket nézve azonban bizonyos képességbővítés jeleit láthatjuk, 2019-re például már három új optikai és radaros műhold üzemeltetése a cél, folyamatosan újabb eszközökkel váltva a kiöregedő berendezéseket,⁴³ ráadásul 2019-re az első adatátjátszó műhold (データ中継衛星 Tracking and data relay satellite) üzembe helyezése a felderítő műholdak támogatására, akár már szélesebb körű, globális érdeklődést is sejtet a japán kéműhold program vonatkozásában.

JAPÁN HÍRSZERZŐ ÉS FELDERÍTŐ KÉPESSÉGEINEK JÖVŐBELI KILÁTÁSAI

A kéműhold program tükrében látszik, hogy bár Japán pacifista berendezkedése meghatározó kereteket ad a védelmi szektor minden szegmensének, köztük a hírszerzésben és felderítésben érintett szakszolgálatoknak, a világháború után kialakult paradigmák egyes esetekben rugalmasan alakultak. Bár a Kabinet Műholdas Hírszerző Központja nem tekinthető globális szinten élen járó szereplőnek, mégis a felderítőműholdak megléte releváns szereplővé teszi Japánt ezen képességek szempontjából. A tervezett, fokozatos képességbővítés alapján Japán legalábbis fenn fogja tartani jelenlegi műholdas hírszerző kapacitását. Könnyen elképzelhető, hogy a hírszerzési képességekkel kapcsolatban felmerülő igények a fejlesztésre akár a Műholdas Hírszerző Központ eszköztárának látványos bővítéséhez is vezetnek, vagy a program akár precedensként szolgálhat a politikai retorika számára más, esetleg a külföldi titkos információgyűjtéssel foglalkozó szervezet létrehozásának ötlete kapcsán.

³⁸ NRO Költségvetése 2010-es évre (nem hivatalos forrás): [FY2010 Intelligence Budget](#). [Globalsecurity.org](#)

³⁹ EU Satellite Center költségvetése 2010-es évre: *EUSC Annual Report 2010* Európai Unió (2011) 35. o.

⁴⁰ NRO Költségvetése 2013-as évre (nem hivatalos forrás): [The Blank Budget](#). The Washington Post ([washingtonpost.com](#))

⁴¹ EU Satellite Center költségvetése 2013-as évre: *EUSC Annual Report 2013* Európai Unió (2014) 33. o.

⁴² [内閣衛星情報センターの概要](#) [A Kabinet Műholdas Hírszerző Központ működése] 1-2. o.

⁴³ [宇宙基本計画工程表（平成27年度改訂）](#) [Úrprogram Alapjainak Tervezete és Áttekintése, 2015-ös felülvizsgálat]

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. *European Union Satellite Center - Annual Report 2010* Európai Unió (2011) [On-line]
<http://bookshop.europa.eu/en/eusc-annual-report-2010-pbQOAA11001/>
2. *European Union Satellite Center - Annual Report 2013* Európai Unió (2014)
<https://bookshop.europa.eu/en/eu-satcen-annual-report-2013-pbQOAA14001/?CatalogCategoryID=6FgKABstYigAAAEjBlcY4e5K>
3. *FY2010 Intelligence Budget*. Globalsecurity.org
<http://www.globalsecurity.org/intell/library/budget/index.html> (Megtekintve: 2017-01-11)
4. H-IIAロケット6号機/情報収集衛星2号機の打上げ失敗について[A #6 H-2A Rakéta/ A #2 Felderítőműhold sikertelen pályára állítása] A Japán Űrügynökség (JAXA) Sajtóközleménye, 2013. november 29. http://www.jaxa.jp/press/2003/11/20031129_h2af6-sac_j.html (Megtekintve: 2017-01-11)
5. Haig Zsolt, Kovács László: Fenygetés a cybertérből, Nemzet és Biztonság [Online] Budapest, 2008. május http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/haig_zsolt_kovacs_laszlo_fenygetesek_a_cyberterb_l.pdf
6. *IGS 3A, a NASA On-line műhold jegyzékében*. A NASA honlapjáról hozzáférve
<http://nssdc.gsfc.nasa.gov/nmc/spacecraftDisplay.do?id=2006-037A> (Megtekintve: 2017-01-11)
7. Johnson-Freese, Joan. Gatling, Lance. *Security implications of Japan's information gathering satellite (IGS) system*. Intelligence & National Security 19/3 (2004)
8. Munk Sándor. *Az információk műveletek típusai és modelljei*. HADTUDOMÁNY XII.:(1) pp. 45-56.(2002) http://m.ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/2220/hadtud_2002_1_munk.pdf?sequence=1&isAllowed=y
9. NAKANISHI Terumasa. 日本人として知っておきたい外交の授業 [Amit a japánoknak tudni érdemes a külpolitikáról] PHP研究所, Tokió, 2012.
10. Oros, Andrew L. *Japan's growing intelligence capability*. International Journal of Intelligence and CounterIntelligence 15/1. (2001)
11. Radcliffe, William W. *Origins and Current State of Japan's Reconnaissance Satellite Program*. Studies in Intelligence 54.3 (2010)
12. *The Blank Budget*. The Washington Post (washingtonpost.com)
<http://www.washingtonpost.com/wp-srv/special/national/black-budget/> (Megtekintve: 2017-01-11)
13. 光データ中継衛星の検討状況について [Összefoglaló az optikai műholdakról készült tanulmányról] JAXA.
http://www.mext.go.jp/b_menu/shingij/gijyutu/gijyutu2/059/shiryu/_icsFiles/afiedfile/2014/10/01/1351678_3.pdf (Megtekintve: 2017-01-11)
14. 公安調査庁紹介 / 沿革 [Kouanchou: A Szervezet története]A Nemzetbiztonsági Hírszerző Szakszolgálat (Koancho) hivatalos honlapja, http://www.moj.go.jp/psia/kouan_shoukai2-3.html (Megtekintve: 2017-01-11)
15. 内閣官房内閣情報調査室-採用案内2016 [Kabinet Hírszerző és Kutatóhivatal – Ismertető és

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

- Felvételi tájékoztató kiadvány 2016*]. Kabinet Hírszerző és Kutatóhivatal hivatalos honlapjáról hozzáférve: http://www.cas.go.jp/jp/saiyou/pdf/panf_2016.pdf (Megtekintve: 2017-01-11)
16. 内閣衛星情報センターの概要 [A Kabinet Műholdas Hírszerző Központ működése]. A Kabinet Műholdas Hírszerző Központ honlapjáról hozzáférve.
<http://www.cas.go.jp/jp/gaiyou/jimu/pdf/csice1.pdf> (Megtekintve: 2017-01-11)
17. 宇宙基本計画工程表（平成27年度改訂）[*Űrprogram Alapjainak Tervezete és Áttekintése, 2015-ös felülvizsgálat*], a Kabinetiroda hivatalos honlapjáról hozzáférve
http://www8.cao.go.jp/space/plan/plan2/kaitei_fy27/fy27_kaitei_public_comment.pdf
(Megtekintve: 2017-01-11)
18. 情報収集衛星 [Felderítő Műholdak]. WDIC Japán nyelvű on-line enciklopédia
<http://www.wdic.org/w/SCI/%E6%83%85%E5%A0%B1%E5%8F%8E%E9%9B%86%E8%A1%9B%E6%98%9F> (Megtekintve: 2017-01-11)
19. 朝鮮大学校元幹部逮捕 「スパイ天国・日本」狙い撃ち
北朝鮮の指示役、韓国大統領選でも暗躍 [A Korea Egyetem előző intézményvezetőjének letartóztatása, „Képek Paradicsoma, Japán” - Az észak-koreai műveletek célja a Koreai elnökválasztás] SANKEI Nyusu [Sankei hírügynökség]
<http://www.sankei.com/affairs/news/160202/afr1602020050-n1.html> (Megtekintve: 2017-01-11)
20. 監視能力の向上期待 情報収集衛星打ち上げ成功 [Javuló felderítési képességek – Sikeres volt a tervezett Felderítő műhold pályára állítása] SANKEI Nyusu [Sankei hírügynökség]
<http://www.sankei.com/life/news/150326/lif1503260021-n1.html> (Megtekintve: 2017-01-11)
21. 第189回国会 予算委員会 第4号（平成27年2月4日（水曜日））[A 189. Országgyűlési Költségvetési Bizottság 4. számú 2015 február 04-i, szerdai ülésének jegyzőkönyve] Japán Országgyűlésének (<http://www.shugiin.go.jp/internet/index.nsf/html/index.htm>) Elektronikus Levéltárából hozzáférve (közvetlen link a jegyzőkönyvhöz:
http://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_kaigiroku.nsf/html/kaigiroku/001818920150204004.htm)
(Megtekintve: 2017-01-11)
22. 防衛省 [Védelmi Minisztérium – Tájékoztató kiadvány 2016]. Védelmi Minisztérium hivatalos honlapjáról hozzáférve: http://www.mod.go.jp/j/saiyou/sougou/sougou_jimu/pdf/28_pamphlet.pdf
(Megtekintve: 2017-01-11)